

Iz tega vsak delavnik prejme

CENE PO POŠTI:
za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVI ČAS

Uredništvo in upravnstvo v Kopitarjevi ulici Štev. 6 — Telefon
uredništva Štev. 50 — Telefon
— upravnštva štev. 328 —

CENE PO POŠTI:
za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELA VSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Velesrbi in Bolgari.

Ministrski predsednik Bolgarije, Stambulijski potuje po Evropi. V imenu bolgarskega ljudstva proži roko českoslovaški republikli in Poljski. Tudi naši državi ponuja roko v spravo. Šel je mimo našega praga in ga niso sprejeli. Vlada, država, obkoljene od sosedov, ki čakajo na ugoden trenutek, da jim padejo naše zemlje v plen, pa odbija prijateljski sporazum z bolgarskim narodom.

Važne in globoke vzroke morajo imeti naši državniki, da odtegnejo naši državi prijateljstvo Bolgarije in da s svojo nespravljalivostjo nakopljejo videz imperializma na naše ljudstvo. Pravijo, da srbsko pleme ne bo nikdar izbrislalo iz svojega spomina težkih, krvavih krivic, ki so mu jih storili Bolgari. Res, strašno krivdo je nakopal na svojo državo car Ferdinand. Toda bolgarski narod izjavlja, da je pripravljen, pošteno poravnati vse, kar so zakrivali njegovi voditelji med vojno. Simpatije ali antipatije šovinističnih krogov v Srbiji pa ne smejo odločevati, ko gre za to, da se bo mogla naša država v miru razvijati, da bo položen temelj trajnemu miru in prijateljstvu z Bolgarijo.

Pravijo, da je najgloblji prepad med Jugoslavijo in Bolgarijo makedonsko vprašanje. Naši državniki trdijo, da se Bolgarija ne bo nikdar odkritosrčno odpovedala zahtevam po Makedoniji. Ravno tiste dni, ko je Stambulijski skušal pridobiti českoslovaško republiko, da posreduje za sporazum z Belgradom, so zopet odkrili veliko bolgarsko zaroto v Makedoniji. Ali je bilo to odkritje resnično, — tega vprašanja ne moremo rešiti. Toliko pa vemo, da se Stambulijski opira na močno večino bolgarskega naroda in da je ta narod prepričan, da je globoko in nepomirljivo željo po miru. Čim bolj ostro bodo naši državniki odbijali spravo z Bolgarijo, tem močnejša bo ona bolgarska struja, ki hoče maščevati poraz Bolgarije. Ta struja je danes še brez pomena. Slovenci in Hrvatje moramo že danes odkloniti vsako odgovornost, če bo čez leto dni ta struja že na krmiču Bolgarije in če bo Bolgar stal s puško ob nogi na naših mejah.

Najgloblji in glavni vzrok za sovražni nastop naših državljanov proti Bolgariji pa ni niti ukoreninjena mrznja, niti makedonsko vprašanje. Najgloblji vzroki leže vedno v mišljenju. Usodepolno nasprotje dveh velikih političnih programov se jasno kaže tudi tu. Na eni strani Velesrbi, na drugi Jugoslavlani. Velesrbi zrejo v naši državi samo nadaljevanje prejšnje kraljevine Srbije; slovenske in hrvatske pokrajine so jim osvoboje, zasedeno ozemlje. Zato se jim zdi naravno, da nadaljujejo predvojno srbijsko politiko. V zunanji politiki nadaljujejo tajno diplomacijo, ki je zveržila rapalsko pogodbo. Prepričati hočejo ogromni večini slovenskega in hrvatskega plemena, da bi svobodno odločala o ustavi naše države. Vse niti hočejo speljati v Belgrad, da bodo od tam vladali zadnjemu gorsko vas. V strahu, da bi sporazum z Bolgarijo oslabil moč velesrbske struje, so hoteli z naravnost surovim nastopom odbiti Bolgare na vekomaj od naše države. Vladohelepe velesrbskih struj je najgloblji vzrok, da so naši državniki odbili roko, ki jo je prozilo bolgarsko ljudstvo — ne Srbiji, ampak Jugoslaviji!

Velik del srbskega plemena noče nobene skupnosti z velesrbsvom, ampak hoče enakopravnost vseh treh plemen v Jugoslaviji. Glavni stebel velesrbsstva so demokracija, tako slovenski, kot hrvatski in srbski. Toda oni niso narod. Oni tudi država niso. Če oni odbijajo Bolgare, narod zato ni odgovoren.

Ko se bo Stambulijski, predstavnik bolgarskega naroda, vračal s svoje poti domov, se bo ognil belgradskih velesrbskih državnikov. Šel bo domov z zavestjo, da sicer ni dosegel sporazuma z Jugoslavijo, da je pa storil svojo dolžnost. Želimo, da prinese domov tudi spoznanje, da Velesrbijska ne pomeni Jugoslavije. Mislimo, da moremo v imenu celotnega slovenskega naroda (velesrbska skupina okoli »Jutra« ne pripada več k njemu) zagotoviti, da ne pripada več k njemu) soglašati s tem, da Slovenci ne moremo soglašati s tem, da so velesrbski državniki preko volje naroda odbili odkrit sporazum z Bolgarijo. Ne moremo soglašati zato, ker hočemo

močno državo, ki ne bo od vseh strani ogrožena od oboroženih sovražnikov.

Danes je tajna diplomacija brez vednosti ljudstva zopet poglobila prepad med našo državo in bolgarskim narodom. Trd-

na vera je v nas, da bo ta tajna diplomacija v doglednem času izginila. Takrat bo govorilo ljudstvo k ljudstvu, Srbi, Hrvati in Slovenci k Bolgarom. To bo dan resnične sprave. Ta dan pripravljajmo!

So. Oče za razorožitev in za mednarodno razsodišče.

List Newyork Herald se je bil nedavno obrnil na papeža Benedikta XV. s prošnjo, da bi povedal svoje mnenje o vprašanju razorožitve. Na to je poslal kardinal državni tajnik Gasparri listu daljše pismo, v katerem pojasnjuje papežovo načelno stališče v tem vprašanju. Kardinal piše:

Že leta 1917. je poslal papež Benedikt XV. vsem poglavarjem držav pismo, s katerim je skušal doseči, da bi se istočasno začela zmanjševati oborožba ter bi

se ustanovilo mednarodno razsodišče. Sedaj si sv. stolica predvsem prizadeva, da se doseže med narodi sporazum, temeljem katerega bi se obvezna vojaška služba odpravila in ustanovilo mednarodno razsodišče. Kazensko sredstvo tega razsodišča bi moralo biti osamljenje in bojkotiranje krivcev. Spricho dejstva, da je sv. stolica kot prva podala tak predlog, je očitno, da bi papež dogovor za mednarodno razorožitev pozdravil z velikim veseljem.

Razprava proti brezposelnosti v industriji.

Ljubljana, 9. jan. Včeraj se je vršila pri soc. skrbstvu v Ljubljani seja zastopnikov industrije in delavstva (Jugoslov. Stokovno Zvezo je zastopal njen predsednik posl. Gostinčar), na kateri se je razpravljalo, kako pomagati sedanjim industrijski mizeriji in preprečiti odpust delavstva. Sklenilo se je odposlati v Belgrad deputa-

cijo podjetnikov in delavcev, katere naj bi predložila merodajnim ministrom izdelano spomenico o stanju industrije in delavstva ter zahtevala, da vlada z vsemi silami in sicer takoj odpomore, da dobijo tovarne delo in da morejo tudi gotove izdelke izvažati.

Pogajanja med rudarji in družbo.

Vlada je izdala včeraj naslednjo obzavo:

Danes so se dopoldne in popoldne vršila v reprezentanci Trboveljske premožkopne družbe direktna pogajanja med rudarji in družbo. V treh važnih točkah je prišlo do popolnega sporazuma; v drugih pa utegne odločitev pasti v teku jutrišnje-

ga dne. Danes je prispel v Ljubljano poseben delegat ministrstva za socialno politiko z instrukcijami glede nadaljnjega postopanja. Delegat je bil sprejet zvečer pri vodji deželne vlade doktorju Pitamicu.

Upati je, da se tedaj vendar doseže sporazum in da bodo rudarji v ponedeljek šli že na delo.

Politični polom.

Vzglede italijanskih socialistov, ki so šli popolnoma v komunistične vode, nam kaže, kaka ne sme biti taktika delavskih organizacij, če noče delavstvu in ljudstvu sploh škodovati. V tem oziru je za nas poučno poročilo dunajske »Arb. Ztg.«, ki podaja politično bilanco italijanske socialistične stranke v letu 1920. Ta bilanca se splošno krije z uspehi ozir. neuspehi materialističnega socializma v zadnjem letu širom sveta, posebno tudi pri nas v Jugoslaviji. Na vsak način dopis brez pridržka priznava veliki politični deficit, ki ga je utrpel materialistični socializem na račun ljudskih mas v Italiji. Naj vsak sam presodi, koliko velja to tudi za naše socialiste in komuniste in za naše ljudske množice.

Dopis najprej ugotavlja na reškem slučaju, da so si znali oblastniki v najkrajšem času skovati novo disciplinirano armado, ki jim je ravno tako brezpogojno na razpolago v njihove svrhe, kakor je bila tista, ki je leta 1915. hitela v svetovni požar. Potem nadaljuje:

»O našem pregledu za l. 1919. smo mogli še pisati, da je italijanska buržuazija sprčo problemov, ki jih je zapustila vojna, sama nad seboj obupala. Danes ta beseda v resnici ne bi bila več na mestu. Namesto nemogućega obupa je stopila jako energična in jasna volja do samouveljavljanja.

Se pred enim letom, ko so se še čutile posledice socialistične zmage pri volitvah in upora v Jakinu, je gledala italijanska buržuazija na našo stranko v nadi na rešitev. Pripravljena je bila dovoliti največje zahteve, da bi ji le pomagali iz stiske tistih dni. Toda tedaj socialistična stranka v težavah buržuazije ni videla drugega, nego obet svoje zmage. Čim nesposobnejše se pokaže meščanstvo, da zmaga posledice vojne, tem bolje; kupčila se je še stiska na stisko. Poštna obstrukcija, železničarsko gibanje so izpodkopali že itak klaverni promet v Italiji. Sabotaža na vseh področjih javnega življenja se je propovedovala proletariatu kot njegova najsvetejša dolžnost. S tem naj bi se pripravila komunistična revolucija.

Kot sad te taktike vidimo danes v Italiji edinole doslej nepoznano ogorčenje gospodujočega razreda proti boju, proti stremljenjem proletariata. V nasilni kampanji fašistov vidimo na delu reakcijo, nasproti kateri so komunisti, kar tiče surovosti, prave sirote. Z njo je

časopisje in javno mnenje, kateremu se mora hočes-nočes prilagoditi tudi vlada. Danes proletariati nima več pred seboj razmajane in obupane buržuazije, ampak trdno spojen blok celokupnega meščanstva, izvzemši kat. ljudsko stranko (ki hodi svoja pota), blok, ki ve, kaj hoče in je pripravljen, da se posluži v obrambo razrednih interesov tako telesne sraže prostostrelcev, fašistov, kakor tudi armade.

Nato ugotavlja dopisnik, da je stranka zamudila pravi trenutek za revolucijo ter nadaljuje: »Tega pa ne ugotavljamo kot očitke stranki, ker ne verjamemo, da bi bila revolucija, ki je bila lani morda mogoča, socializem uresničila ali ga vsaj približala uresničenju. Pač pa ji ne moremo prihraniti očitka, da ni znala v dobi demoralizacije in razdrapanosti vladajočega razreda pridobiti proletariatu nikakih gmočnih ne političnih koristi. S tem, da se ni na ničesar drugega mislilo kakor na nasilni prevrat, ničesar drugega propovedovalo, kakor le-to, se je potisnilo meščanstvo na pot nasilne obrambe, tako da stoji danes nasproti proletariatu ne le za brambo sposobno, ampak tudi odločno, da vsak pri-rastek proletarske moči v kali zaduši. Socialistično revolucionarno prizadevanje je buržuazijo napravilo reakcionarno.

Seveda — piše dopisnik — se je obenem v masah pomnožil »revolucionarni duh«. Na dano znamenje bo proletariati takoj pohitel na ulice, pripravljen na zaželeni odločilni boj. Toda danes ni v celi italijanski socialistični stranki nikogar izmed odgovornih mož, ki bi si upal prevzeti odgovornost za revolucijo.

V tem znamenju — zaključuje dopisnik — stopamo v novo leto. Masam je bila naša strankina večina obljubila revolucijo. Moskva odkrito priganja, da udarimo. Meščanstvo je pripravljeno na brambo in gotovo armade. Kljub opominom iz Moskve ne bomo udarili. Toda spricho te taktike večnega čakanja postajajo mase zmedene in needine, buržuazija pa vedno gotovejša in edinejša. Socialisti so nevede in nehoti izvršili med italijansko buržuazijo veliko vzgojno delo.

Ravno zadnji dnevi tudi nam pričajo, kako pogršana je taktika komunistov, ki so s svojimi ponesrečenimi nastopi bolj ojačili buržuazijo nego bi jo moglo ojačiti najboljše vodstvo. Ta očitke pa seveda ne zadeva socialdemokratov, ki so nasprotno bili najzvestejši zavezniki demokratskih kapitalistov in — kakor kaže — mislijo tudi ostati.

Štrajk premogarjev na Hrvaškem.

Zagreb, 7. januarja. (Izvirno.) V premo-govnih rudnikih v Ivancih in Zagorju so rudarji stopili v štrajk. Štrajk je bil že davno pripravljen.

J. G.

Gospodarska mizerija.

Naša industrija je bolna. Trpi na je-tiki razmer in naše modre državne uprave. Največje naše tovarne, kakor Jesenice, Guštanj, Kropa, Domžale in skoro vse druge, se nahajajo v velikih obratnih težavah. Jeseniška tovarna izkazuje zadnje meseca ogromne primanjkljaje. Obstoja ne-varnost, da v kratkem odpusti veliko šte-vilo delavcev ali pa ustavi obrat. To so žalostne perspektive za bodočnost našega delavstva.

Vzroki tej krizi so različni. Predvsem je kriva velika razlika in neprestana spre-memba valute. Tu ni nobene gotovosti in zato tudi nobene stalnosti v cenah surovin in polfabrikatov. Na drugi strani pa ovira in skoro onemogočuje promet globoko na razpad našega narodnega gospodarstva zamišljena carinska politika. Dalje pridejo v poštev železniški tarifi, ki se v nobenem slučaju ne ozirajo na gospodarske potrebe in pospeševanje domače industrije in obrti. Naša industrija ima že danes izdelke pri-pravljene za izvoz, katerih doma ne po-trebujemo. Toda modri možje, ki imajo v roki državno oblast, tega ne dovolijo. Posledica tega je, da preti ljudem brez-delje in z njim zvezana lakota.

Toda najgorje zlo pa obstoji v tem, da državne oblasti naročajo razne, osobito železne izdelke, ki se dobe lahko doma, iz tujih držav. Izgovor za to, da so izdelki zunaj ceneji, ne more in ne sme držati. Mi imamo izredne razmere, zato je dolž-nost merodajnih faktorjev, te razmere ure-diti, ne pa nesrečo povečavati. Država, ki pobira izvozno carino od surovin, izdelke pa kupuje v tujini v času, ko se nahaja domača industrija ob propadu, podira in razdira lastni dom. Naše delavstvo zahte-va najodločnejše, da stori vlada na celi črti vse potrebno, da se prepreči brez-delnost in vse z njo zvezane nesreče. Dr-žava naj predvsem z naročili podpira in-dustrijo in obrt, na drugi strani pa naj uredi carinske razmere tako, da ne bodo do nemogočnosti ovirale dela.

Oblasti, ki preganjajo komuniste, naj skrbje predvsem, da ustvarijo dobre gospo-darske razmere, potem bo tudi komuniz-mu spodbito polje za njegov obstoj. Mize-rija pa, v kateri se nahajamo, mora vznę-voljiti vsakega človeka. To mizerijo naj skuša vlada odpraviti, ne pa gojiti!

»NEKAJ« BO TREBA.

LDU Belgrad, 7. jan. (ZNU) Včeraj so se v ministrstvu za socialno politiko se-stali od vseh ministrstev določeni višji uradniki na konferenco, kateri je pred-sedoval minister dr. Milivoj Jovanović. Razpravljali so o ukrepih glede zboljša-nja gmočnega stanja delavcev. Smatra se, da je treba nemudoma kaj ukreniti v tem smislu.

AGRARNA REFORMA.

LDU Belgrad, 7. jan. (ZNU) Ministr-stvo za trgovino je na predlog ministrstva za agrarno reformo dalo privoljenje za protokoliranje agrarnih zajednic v Vojvo-dini.

PROTI KOMUNISTOM NA ČESKEM.

LDU Praga, 7. januarja. (DunKU.) »Na-rodna Politika« javlja, da so v Gabloncu are-tirali nemškega komunisto Stricha, ki je po-sebno deloval med socialno-demokratsko omladino. Tudi njegovega tovariša Roninger-ja, tudi iz Gablonca so aretirali v Znojmu v trenutku, ko je hotel uteči v Avstrijo. Ko ga je policija aretirala, je potegnil iz žepa pisimo in ga snedel. Pri njem so našli še pismo nem-škega levo-socialističnega poslanca Krabicha. Roninger je vpisan na praški nemški univer-zi in je član nemške špartakistične zveze ter deluje kot komunistični kurir.

MASARYK HOČE RAZGOVORA Z DELAVCI.

LDU Praga, 7. januarja. (DunKU.) »Tri-buna« doznava, da je naprosil predsednik Masaryk socialno-demokratsko in narodno-

socialistično stranko, naj mu prijavi primor-
no število delavcev kot zastopnike, s katerimi
bi od časa do časa diskutiral o najkrajnej-
ših socialnih, gospodarskih, kulturnih in sploš-
no-političnih vprašanjih.

Politični dogodki.

+ Stamboljski za spravo med Srbij in
Bolgari. Češki dnevnik »Venkov« poroča o iz-
javi, ki mu je podal bolgarski ministrski
predsednik. Dejal je, da je na Poljskem imel
nad 20 govorov, v katerih je nastopal za če-
sko-poljski sporazum. Obenem je izjavil Stam-
boljski, da je kljub odklanjanjem stališču
belgrajske vlade za česko posredovanje, če
mogoče pod osebnim vodstvom predsednika
Masaryka, ki naj bi s posredovanjem dosegel,
da bi se Srbija in Bolgarija sprijaznili. Stam-
boljski, da je kljub odklanjanjem stališču
vrgla pravoreko razsodišče, sestavljenega iz
slovanskih narodov, ki naj bi odločevalo v
srbsko-bolgarskem sporu.

+ Komunisti delajo politične kupčije z
vlado. Zagrebški list »Večer« poroča, da se
vrše med vlado in komunisti pogajanja v tem
smislu, da bodo komunisti prisegli, da bo zato
vlada zopet dopustila komunistično časopisje.

+ Brez razumevanja. Belgrajska »Po-
litika« prinaša po ljubljanskih listih krat-
ko poročilo o strahovitem terorju proti
Slovincem na Koroškem. Poročilo ni do-
dala ničesar, pač pa mu je dala ta-le na-
slov: »Samí so hoteli!...« To je nov dok-
kaz, kako malo razumevanja ima Belgrad
za nas in naše težnje.

+ Belgrajska občinska uprava. Kakor
poroča »Politika«, so se med radikalcí in
demokrati znova začela pogajanja za raz-
delitev mandatov v belgrajski občinski
upravi. Pogodili so se domalega v vsem;
župan bo radikalec, podžupan demokrat.
Vendar se morajo za ti mesti določiti ose-
bnosti, ki še niso delovale v občinski upra-
vi in zato nimajo proti sebi nevolje v eni
ali drugi stranki. Nove občinske volitve se
bodo vršile sredi februarja t. l.

+ Radió o usodi radi novembarskih upo-
rov obtoženih kmetov. V »Slobodnem Domu«,
dne 29. decembra 1920. je Radió s svojim po-
pisom objavil članek, v katerem se peča z
usodo radi bune obtoženih kmetov. Med dru-
gim piše: »Po volitvah 28. novembra so začel
predsedniku seljačke stranke prihajati spo-
ročila, da naj seljačka stranka stopi v belgr.
vlado in prevzame vlado v Zagrebu. On je na
vsa ta sporočila odgovarjal, da je za pomirje-
nje hrvatskega naroda najprej potrebno stori-
ti to-le trije: Prvič naj se vsi kmeti »upor-
niki«, ki niso zagrešili tatvin ali plenitve —
takah je komaj 1—2 odstotka — takoj izpuste
na svobodo in ustavi proti njim vsako nadalj.
postopanje. Drugič naj se takoj ukine tista
nezmisljena Pribičevićeva naredba, po kateri
morajo občinski odborniki namesto narodu
prisedeti kralju; vsi razpuščeni občinski zastopi
naj se zopet skličejo in vsi občinski upravi-
telji ali komisarji odstranijo. Tretjič naj se
zaradi vojnih beguncev na noben način ne
vzemirajo njih družine in sorodstvo in z be-
gunci samini naj se ne postopa nečloveško in
divjaško. Sedaj pa dobro pazite: Kadarkoli je
predsednik seljačke stranke spomnil vse te
stvari, je dobil ali direktn odgovor ali pa so
mu dali razumeti to-le: Naj seljačka stranka
najprej prizna kraljestvo ali pa naj vsaj neka-
teri njeni zastopniki takoj odidejo v Belgrad
in vsem tem zahtevam se bo takoj zadostilo.«
Po tem, pravi dalje Radió, more vsak preso-
diti, kako se bo godilo kmetom, ki so osu-
djeni ali že obtoženi zaradi bune. Proti vsem
se bo izvedla sodna razprava. Tam jih bodo
sodili na podlagi dejstev, še bolj pa po tem,
kakšen bo politični položaj. »Ako bi sedaj se-
ljačka republikanska večina odšla v Belgrad
in bi tam stopila v vladno večino ali vsaj s
to vladno večino sklenila kakoršenkoli spo-
razum, bi morda vsem obtoženim kmetom bi-
lo lažje. Ze po tem more vsak presoditi, da je
živa istina, kar je rekel predsednik seljačke
stranke na občnem zboru dne 8. decembra
»Dekle se ljubi s sreem, a politika se vodi z
razumom.« Ta Radióva izvajanja komentira
»Riječ« na ironičen način, češ, da se Radió s
polno paro pripravljav v Belgrad, da napravi
kako politično kupčijo za kmete in reši s tem
tudi sebe. »Riječ« se pozna, da ima demo-
kratska stranka svoje ministrske listnice in
podlistnice v žepu in meni, da se sme zato
na vse drugo poživljati. Saj ima prav. Samo
to je, da še nimamo zavarovalnice za ministr-
ske listnice in živimo v nekam negotovih ča-
sah. Malo previdnosti bi torej tudi liberalcem
morda ne škodilo.

+ Svoboda tiska! Belgrajska »Repub-
lika« piše o republiku, ker je glasilo srbske
republikanske stranke. Ta stranka ni ne-
varna državi, ker ima samo par poslancev.
A njeno glasilo je vsak dan zaplenjeno.
Kakor poroča list sam, se proti vsaki kon-
fiskaciji uredništvo pritoži na pristojno so-
dišče, ki je doslej še vse konfiskacije raz-
veljavilo. Policija pa ne neha s preganja-
njem lista. Te dni je tudi formalno prezrla
zakon. Poslala je v tiskarno enega urad-
nika z dvema orožnikoma, ki je pobral
vse natisnjene številke in stroj ustavil. To
je storil, ne da bi se izkazal s pismenim
odlokom, kakor predpisuje zakon. Na
urednikov protest je odgovoril, da je dobil

ukaz od mestne uprave po telefonu in da
ga bo izvedel, če treba s silo.

+ Decentralizacija v Franciji. Vpra-
šanje decentralizacije v Franciji bo v krat-
kem rešeno. Po novem zakonskem načrtu
se Francija razdeli v 20—25 upravnih po-
krajinj, ki bodo obsegale po več departma-
nov ter jim bo stal na čelu pokrajinski
svet. Pokrajine bodo gospodarsko samo-
stojne, v ostalem pa bodo omejene na
upravni delokrog.

Dnevni dogodki.

— Nevarno je obolet č. g. Leopold
Erzin, beneficiat v Šmarnem pri Liti. S-
noči so ga pripeljali v ljubljansko Leoniš-
če.

— Olajšave pri izvozu poštinih paket-
nih pošilk v inozemstvo. Izvozne pošiljke
z blagom domačega izdelka ali iz prostega
prometa kraljevine se lahko predajajo pri
vseh poštah v kraljevini. V krajih, ker so
carinarnice, oskrbujejo zacarinjenje pošil-
jateljeli sami, ki potem pošti predajajo že
zacarinjene in plombirane pošiljke. Carin-
ske poštne napovedi, ki sprejemajo izvoz-
ne poštne pošiljke, opremljajo carinarnice
z opombo: »Prosto za izvoz«. Šele potem,
kadar pošta dobi tako pošiljko, jo bo mogla
odpraviti v inozemstvo. — V krajih, kjer
ni carinarnic, sprejemajo izvozne poštne
pošiljke ondotne pošte in jih odpravljajo
na najbližnjo pošto, kjer je carinarnica.
Carinski uradniki potem na tej pošti pošil-
jke zacarinijo. Natančnejša poslovna
pojasnila je poizvedeti pri vseh poštinih
uradih, ki prejmejo potrebna navodila.

— Najbogatejši človek v Belgradu je ta-
čas Adolf Izaković, žid in izvozničar. Njegov
denarni obrat v preteklem letu je znašal 70
milijonov dinarjev. Pred vojno je bil Izako-
vić živinski mešetar v Budimpešti in imel
zveze s srbskimi trgovci. Začasa okupacije se
je preselil v Belgrad in hitro obogatel. Po vr-
nitvi srbske oblasti je ostal v Belgradu in si
kmalu zagotovil milost na pristojnih mestih.
Postal je jugoslovanski izvozničar in milijo-
ni se mu kar vsipljejo v škrinjo. Domače ju-
goslovansko ljudstvo pa beži v Ameriko za tr-
dim zaslužkom.

— Iz Amerike. Delavec Culjan v pismu
z dne 14. decembra 1920 takole piše: »Tukaj
v Ameriki se je radi dela vse silno na slabo
obrnilo. Jaz sem delo izgubil 1. decembra in
tudi na tisoče drugih. Prihaja jih pa še na
stotisoče iz Evrope: ubogi ljudje! Dela nič,
draginja pa tak! Morda bi Vi v Vaši škofiji
to ljudem naznanili, da bi velike nesreče ob-
varovali vsaj one, ki bi verjeli. Po vseh slo-
venskih in hrvaških listih pa sporočite lju-
dem, kaj je Etbin Kristan slabega storil v
Ameriki. Najprvo je mnogo naših Slovencev
ob vero pripravil. Zatem jih je nagovoril za
zbirko več tisoč dolarjev (50 ali 60 tisoč). Se-
daj pa s tem denarjem pristaše zbira, da bi
podrl Cerkev. Ravno tako dela, kakor je delal
Voltér. Sedaj je še čas, da ga spoznate in mu
protiverske namere onemogočite. — Tako pi-
smo iz Amerike.

— Vreme v Belgradu. Kakor poročajo
belgrajski listi, praznujejo letos že tretji
pravoslavni božič brez snega. Vreme je
čisto spomladansko.

— Smrtna nesreča pri kopanju otroka.
Trgovčeva žena gospa Marija Ahčan je dne
30. dec. kopala s svojo 16letno služkinjo
Zofijo Drnovšek v parni kopeli s senenim
dromom svojo petletno hčerko Heleno.
Ahčanova je zavila otroka v ruho tako,
da se je para poparjenega sena iz škafa
kadila pod otroka in ga tako močno opekla
po životu, da je otrok 1. t. m. ob pol 1. uri
ponoči umrl.

Ljubljanski dogodki.

lj Posredovalnica (posredovalni urad) za
begunce, ki je imela svoje prostore v baraki
na južnem kolodvoru, je s koncem leta 1920.
prenehala s svojim delovanjem. Njene agen-
de (odpremo beguncev v zasedeno ozemlje)
je prevzel urad za zaščito beguncev, Turjaški
trg 3-II.

lj Napad v Kolodvorski ulici. Ko je te
dni pregledoval lesni trgovec g. Srebotnjak
dvorišče, je videl neko senco in je
vprašal svojo ženo, kdo je tam. Na to se je
oglasil v hiši stanujoči A. P. rekoč: »Še
nocoj boš hin!« Srebotnjak je stekel z že-
no, A. P. pa za njim. Gospod Srebotnjak
je zabarikadiral kuhinjska vrata z dvemi
in s stoli in je odšel. Srebotnjakovo gospo
je na dogodek tako prestrašil, da je mo-
rala poklicati zdravnika.

Socialni vestnik.

Za časnikarsko zbornico v Avstriji.
Krščansko socialni poslanec Fischer je vlo-
žil v avstrijski narodni skupščini zakonski
načrt za ustanovitev časnikarske zborni-
ce. Zbornica, ki naj bi bila le ena za celo
Avstrijo s sedežem na Dunaju, naj bi za-
stopala duševne in gnotne interese časn-
štva in pospeševala pravne, socialne in go-
spodarske interese časnikarjev. Imela naj
bi dva oddelka: časnikarskega in oddelek

lastnikov ozir. založnikov časnikov. Ven-
dar bi morali imeti časnikarji vsaj enega
zastopnika več in razen tega predsednika
čečar glas bi odločal. Zakonski načrt so
odkazali socialnemu odseku.

Naša društva.

d Sestanek trgovskih nastavlencev
in nastavljenk. Sinoči se je vršil v Jugoslo-
vanski tiskarni dobro obiskan sestanek
trgovskih nastavlencev in nastavljenk.
Razpravljalo se je o stanovskem položaju,
ki ni zadovoljiv ter se je sklenilo, da začne
Zveza, čim se njeno število ojači, z ob-
širno akcijo, da se položaj trgovskih na-
stavlencev in nastavljenk izboljša. Da
prične Zveza s podvojeno silo delovati, se
je sklenil za torek dne 18. t. m. izredni
občni zbor. Dnevni red bomo še pravčas-
no objavili. Pozivamo zaenkrat vse sta-
novske tovariše, da storijo svojo stanov-
sko dolžnost in se čimprej prijavijo naši
Zvezi trgovskih nastavlencev in nastav-
ljenk na Stari trg št. 2, I. nadstr.

d Zveza služkinj in podporno društvo
vabi vse članice na občni zbor, ki se vrši
v nedeljo, 16. t. m. ob pol 5. uri v Jugoslo-
vanski tiskarni III. nadstr. — Odbor.

d Ljudski oder v Ljubljani. V nedeljo
dne 9. t. m. se vrši ob pol 10. uri dopoldne
reden sestanek vseh igralcev in igralk Ljud-
skega odra. Prosim točne in polnoštevilne
udeležbe. — Predsednik.

Katoliški obzornik.

Krščanska misel na Eran- coskem.

Lois intangibles, zakoni francoske repub-
like za ločitev, so se pokazali tekem let za
nevdržljive kakor je bilo to že prej na Nem-
škem s Falkovimi zakoni in kakor se mora
tudi v vsaki drugi državi izjaloviti težnja, s-
pomočjo zakonov Cerkev zvezati in oporoko
Kristusovo uničiti. Svetovna vojna, ki je bila
grobokop mnogih krivic, je izkopala grob tudi
francoskim ločitvenim zakonom in bloc nati-
onal, ki hoče Franciji zopet dati verski mir,
je odbil s svojim jako lepim dvetretjinskim
glasovanjem v poslednji seji francoske zbor-
nice strasten napad protikatoliških elemen-
tov, ki so hoteli proticerkvene zakone še na-
dalje ohraniti.

Opozicijo so tvorili socialisti in ostanek
onih protikatoliških elementov, ki so pred 15
leti na Francoskem zavladovali in ločitev uve-
ljavili.

Z nastopom narodnega bloka v poslanski
zbornici pa vsekako še ni ločitveni zakon po-
polnoma odpravljen. Treba bo še premagati
silno opozicijo v senatu, ki hoče onemogočiti
predloge glede obnove stikov z Vatikanom
do dobe, ko bodo dokončane dopolnilne volit-
ve v senat. Sicer je med francosko zbornico
in senatom tudi še precejšnja razlika. Prva
se obnavlja vsaka štiri leta, a senat se sestavi
še le vsako deveto leto in se vedno z novi-
mi volitvami dopolnjuje.

Zaradi tega je senat manj kakor zborni-
ca odvisen od baš vladajočega narodnega
mišljenja.

Francoska zbornica predstavlja vojno in
zmagovito, senat pa predvojno Francosko. V
njem sedi še precejšnje število mož Cambe-
sovega duha, kakršni so pred poldrugim de-
setletjem ločitev ustvarili. Na senat še ni to-
liko vplival oni prepoved v narodnem in kr-
ščanskem smislu, ki se je pri volitvah v zbor-
nico že pokazal ter je k narodnemu bloku in
večini v zbornici prispeval. Tudi v senatu pri-
de do preobrata v enakem smislu, zakaj po-
znava francoskih razmer trdijo, da nova kr-
ščanska orientacija stalno narašča, dočim
proticerkveni duh, ki ga je reprezentiral
Combes, od leta do leta propada.

Kakor trdijo dobri poznavatelji franco-
skega naroda, je na Francoskem zavladoval ta-
ko mogočen krščanski duh, da ga danes upo-
števajo največji cerkveni nasprotniki. Poleg
tega sta se dva dosedanja najhujša sovražni-
ka Cerkev, Briand in Millerand, tekem let
preverila, da proticerkvena gonja še nikoli ni
bila v srečo in blagostanje francoskemu na-
rodu.

V začetku razmotrivanja vladnega pred-
loga glede obnove stikov francoske vlade
z Vatikanom je opozicija s precejšnjo močjo
nastopila. Ali tako je bilo svoj čas v zborni-
ci finančni komisiji in protikatoliško inozem-
sko časopisje je tedaj trobilo v svet, da loči-
tev vendar še ostane. Ali končni izid je poka-
zal, da so bile take nade prazne sanje. In ta-
ko bo pač gotovo tudi v senatu. Francoska
vlada bo že našla način, da bo svoj predlog,
ki ga je s tako veliko večino dognala v zbor-
nici, enako ugodno uveljavila, da si morda z
manjšo večino, tudi v senatu.

In ko bo prišlo do razsodbe o odpravi
cerkvene ločitve ob dopolnilnih volitvah, ne
bo izid nič drugačen, ker bo pri njih krščan-
ski narodni blok še pridobil na svoji moči.
Stvar sama pri tem ne bo trpela nobene
škode, ker Francija že ima svojega zastopni-
ka pri Vatikanu, tako da bode predlog glede
obnove diplomatskih stikov samo iz pro-
vizorija stopil v definitivnost. Zanimivo je, da
je bilo tudi tako na Holandskem, ki je svoj
čas ustanovilo pri Vatikanu začasno poslani-

stvo, ki je zdaj izpremenjeno v trajno, ker je
to holandska vlada z veliko večino sklenila. A
Holandska je po večini protestantska de-
žela, svedci dežela vernih protestantov, ki tvo-
rijo s katoličani trdno parlamentarno večino.
Enako bo gotovo odpravila i Francoska loči-
tveni zakon, ki ni francoski deželni nič kori-
stil, pač pa mnogo škodoval. Jezus Kristus je
postavil svojo cerkev na trdno skalo, da je ni
in je ne bo porušil nikdar noben vihar!

Kultura.

k Dr. A. Ogris: Borba za jugoslovaa-
sko državo. V Ljubljani 1921. Založila Ti-
skovna zadruga. Zbirka političnih, gospo-
darskih in socialnih spisov VII. zvezek.
Cena 32 K. Po pošti priporočeno 1 K 30
vin. več. Vsled stroge cenzure smo med
vojno le malo slišali, kaj delajo naši izre-
ljenci v tujini in kako se trudijo, da pridobi-
jo zapadne države za narodno državo.
Dr. Ogris nam odkriva delovanje Jugoslo-
vanskega odbora, v »Borbi« opisuje po-
stanek dobrovoljniške akcije, kako se je
sklepala krfska deklaracija, kako se je vr-
šil rimski kongres zatiranih narodov in ka-
ko se je amerikansko mnenje postavilo na
stran istih. Spis nam odkriva marsikako
zanimivost iz tedanje dobe, ki je že tako
daleč za nami... V borbi sedanjih dni gle-
damo tedanje boje z drugimi očmi; v delu
dr. Ogrisa pa bo našel dovolj zgodovinskih
podatkov, kdor se bo pečal z zgodovino
onih časov, ki so pripravljali našo seda-
njost.

Gospodarstvo.

= Za povzdigo poljedelstva in indu-
strije v Rusiji. Dne 6. februarja se vrši v
Moskvi nova konferenca komunistične
stranke, da se osnuje edinstvena organiza-
cija za povzdigo industrije in poljedelstva
v Rusiji.

= Banke v usnjarski industriji. Kakor
izvemo, se snuje velika delniška družba
»Petovija« za usnjarsko industrijo, na čelu
ji Ljubljanska kreditna banka in maribor-
ska eskomptna banka. Silno dvomimo, da
bodo banke rešile težko krizo v usnjarski
industriji, še manj pa, da bi snovena druž-
ba bila voljna, rešiti usnjarsko delavstvo
njegovega obupnega položaja.

Raznoterosti.

r Ameriški rekordi. Ameriški listi po-
roča, da so v Fordovih avtomobilnih to-
varnah v Detroit, Mich., dne 1. decembra
p. l. imeli v delu 5673 avtomobilov in to
od teh še tisti dan dovršili 4061 avtomobi-
lov. Povprečno narede v Fordovih to-
varnah po 4000 avtomobilov na dan.

r Novo zdravljenje raka. Zdravilni v
Ameriki in na Angleškem so vedno bolj
prepričani, da se morajo namesto no-
brabiti v ozdravljenju raka, preventivna
sredstva. To stališče zastopa v »Daily
News« dr. Robert Bell, vicepresident med-
narodnega društva za raziskavanje raka.
Dr. Bell priporoča dietično, higiensko in
terapeutično zdravljenje raka. Ljudje už-
jejo preveč mrtvega mesa in premalo sad-
ja in zelenjave. Rak se od leta do leta
bolj širi in ako ne bo človeštvo omejilo
uživanje mesa, bo rak splošna naša bole-
zen, ki se ne ozdravi z operacijo. Dr. Ba-
kley v Newyorku je tudi teh misli.

r Strašna drama med ruskimi begun-
ci. Kotorski »Bokeški Glasnik« poroča o
prihodu ruskih beguncev v Boko. Med vo-
žnjo po morju se je izvršila med njimi straš-
na družinska drama. Neki general je v ve-
likem obupu ubil svojo ženo, svoji dve
hčeri in svoja dva sinova, nazadnje pa še
sebe.

r Puranova pojedina v kaznilnici. Ka-
kor poroča »Amerik. Slovenec«, so imeli
kaznjenci v joliettski državni kaznilnici na
zahalno nedeljo za kosilo puranova pe-
čenko. Vseh kaznjencev je nad dva ti-
soč. List pripominja na to, da si mnogi po-
šteni državljani take pečenke niso mogli
privoščiti, ker je predraga.

r Nov največji top, ki ga je iznašel
neki francoski poročnik, preizkušajo se-
daj na Francoskem. Novi top nese trikrat
dlje nego glasovita nemška »Berta«, s ka-
tero so Nemci v svetovni vojni obstrelje-
vali Pariz. Topu so dali ime »Tirbeau«.

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfinejših nudi
vedno v zalogi tovarna klobukov in slamniov

Franc Cerar v Stobu

pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani.
V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela
ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani
prevzema vsa naročila in moderniziranje trdnja
Kovačević 1 Tršan v Prešernovi ulici št. 5, kjer
se sprejema v sredo in soboto.